

'Ook asociale jongens willen sociale vrienden'

Agressieve jongens zoeken elkaar op om herrie te schoppen, wordt vaak gedacht. Maar dat klopt niet, zegt socioloog Jelle Sijtsema.

INTERVIEW

Somajeh Ghaemina

Ze zijn agressief, weinig behulpzaam en hangen rond in groepjes. Maar probleemjongens zoeken zulke groepjes niet op, ze zitten met elkaar opgescheept omdat ze geen aansluiting vinden bij 'gewone', sociale jongens, stelt socioloog Jelle Sijtsema. Hij maakte een analyse van vriendschapsnetwerken in Nederlandse schoolklassen en onderzocht de samenhang tussen lichamelijke kenmerken, sociale omgeving en

agressie. Morgen promoveert Sijtsema aan de Rijksuniversiteit Groningen op dit onderzoek.

Eigenlijk willen raddraaiers dus heel gewoon zijn.

„Ons onderzoek toont aan dat heel agressieve jongens dezelfde vriendschappen wensen als jongens die heel sociaal zijn. Die conclusie gaat in tegen de soort-zoekt-soort-theorieën. Die stellen dat probleemjongeren elkaar actief opzoeken. Maar dat is niet zo. Zij moeten genoegen nemen met een tweede keus, zodat ze toch nog een klein beetje affectie krijgen.”

Ze willen wel, maar vinden geen aansluiting bij hun leeftijdsgenoten. Waarom niet?

„Er is een groep jongens die heel laag scoort op pro-sociaal gedrag: denk

aan hulp bieden aan klasgenoten bij huiswerk of helpen een lekke fietsband te plakken. Die kinderen ontberen die vaardigheden. Ze zijn geneigd op problemen te reageren met daden, niet met woorden. Hun leeftijdsgenoten zitten daar niet altijd op te wachten. Deze jongens zouden baat hebben bij een sociale-vaardigheidstraining zodat ze toch aansluiting vinden.

„Ander onderzoek laat zien dat een 'buddysysteem', waarin agressieve jongens worden gekoppeld aan leeftijdsgenoten zonder problemen, het agressieniveau remt. Ze hoeven dan niet eens vrienden te zijn.”

Jongens die in rust een lage hartslag hebben, komen vaker in conflictsituaties, stelt u vast. Voelen agressieve jongens zich beter bij een hoge hartslag?

„Ja. Deze jongens zitten bij een lage

hartslag in rust niet goed in hun vel. Ze hebben prikkels nodig en gaan op zoek naar sensatie. Jongens die op elfjarige leeftijd een lage hartslag hadden, vertoonden twee jaar later sensatiezoekend gedrag. Op hun zestiende uitte zich dat in crimineel gedrag.”

Wat hebben we aan die kennis?

„Fysiologische indicatoren kunnen helpen om de juiste aanpak te vinden van probleemgedrag bij jonge kinderen. Vaak wordt geopperd dat de relatie tussen hartslag en agressie samenhangt met een gebrek aan angst. Deze kinderen zijn minder gevoelig voor straffen. In plaats daarvan zouden er daarom alternatieve, positieve activiteiten aangeboden moeten worden die sensatie geven. Maar zorgen dat alleen de hartslag omhooggaat levert niet automatisch

verbetering op. In een ander onderzoek moesten jongens een aantal rondjes rennen voordat de les begon. Dat bleek minder goed te werken voor kinderen met de laagste hartslag. Dat is iets om uit te zoeken.”

Hoe zit het eigenlijk met agressieve meisjes?

„In dit onderzoek hebben we alleen gekeken naar fysieke agressie. Die komt bij meisjes zo weinig voor, dat we ons beperkt hebben tot jongens. Meisjes die gevoeliger zijn voor stress en niet zo goed in de groep liggen, blijken eerder geneigd tot fysieke agressie. Meisjes die nauwelijks reageren op stress laten juist eerder relationele agressie zien, zoals roddelen en buitensluiten. Overigens is het verband tussen lage hartslag en agressiviteit bij meisjes niet aangetoond in dit onderzoek.”